



כא ב) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקֹדֶשׁ וּתְמַת שֵׁם מְרִים. וּכְתִיב
בְּתַרְיָה וְלֹא הָיָה מִים לַעֲדָה. וּבִזְכוּת מִשֶּׁה
חֲזָרוּ שְׁלֹשָׁתָן. וַהֲוָה אָמַר אָבוֹי, תִּלְתִּיהוֹן
גְּלִיפִין דִּיּוֹקְנֵהוֹן בְּרַקִּיעָא, לְאַנְהָרָא זְכוּתֵהוֹן
עַל יִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּתֵּן אֲתָם
אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמִנָּא לָן דְּתִלְתִּיהוֹן גְּלִיפִין בְּרַקִּיעָא, דְּהָא תַּנָּן,
בְּכֻלְהוּ פְּתִיב עַל פִּי ה', וּבְמִרְיָם לֹא כְּתִיב
עַל פִּי ה', דִּלְאוּ אוֹרַח אֲרַעָא. אֲלֵא אָמַר אָבוֹי,
בְּכֻלְהוּ פְּתִיב שֵׁם, (שם) וּתְמַת שֵׁם מְרִים. (שם כא
כח) וַיְמַת שֵׁם אֶהְרֹן. (דברים לד ה) וַיְמַת שֵׁם מִשֶּׁה.
פְּתִיב הַכָּא שֵׁם, וּכְתִיב הָתָם שֵׁם. (שמות לד כח)
וַיְהִי שֵׁם עִם ה', מַה לְּהֵלֶן עִם ה', אֵף כָּאן
עִם ה'.

דְּתַנָּן, לְמַה מַּת מִשֶּׁה בְּחוּצָה לְאָרֶץ, לְהוֹרוֹת,
דְּבִזְכוּתִּיהָ יִתְקַיְּמוּן מַתִּי מִדְּבַר. וְאָמַר
אָבוֹי, אָמַר מִשֶּׁה לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא,
רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם אֶפְנֵס לְאָרֶץ לְקִיּוּמָא פְּקוּדִידָהּ,
דְּהָא כְּתִיב (ויקרא כג ו) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. (שמות יב
כח) וַהֲיָה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְתִמְן הוּא קִיּוּמָא
דְּפִיקוּדִידָהּ.

אָמַר לִיָּה מַה דְּאַזְהַרַת שְׁלִים לָן וּמַה דִּיעֲבֹדוֹן
יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קְדִישָׁא יְהִי חוּלְקָהּ
עֲמֵהוֹן. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נג יב) לֵכֶן אֲחֻלְקָהּ
לוֹ בְּרַבִּים, אֵלּוּ זִפְאִין דִּי־יִשְׂרָאֵל. וְאַתְּ עֲצוּמִים
יִחְלַק שְׁלָל, אֵלּוּן אֲבָהָתָא, וְלָמָּה, תַּחַת אֲשֶׁר
הֶעֱרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

דְּאָמַר רַבִּי חֲזִיא סְבָא, לֹא אֲשַׁפְּחָנָא רַעֲיָא
דְּמִסַּר נַפְשִׁיהָ עַל עֲאֲנִיָּה, כְּמִשֶּׁה, (שמות
לב לב) דְּאָמַר וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין
מִחְנִי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר פְּתַבְתָּ. מַאי מִחְנִי נָא,
מִן עֲלָמָא דִּין וּמִן עֲלָמָא דְּאַתִּי. לְקִיּוּמָא תַּחַת
אֲשֶׁר הֶעֱרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

שְׁפָתוֹב (שם) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקֹדֶשׁ
וּתְמַת שֵׁם מְרִים, וּכְתוּב אֲחֵרִיו
וְלֹא הָיָה מִים לַעֲדָה. וּבִזְכוּת
מִשֶּׁה חֲזָרוּ שְׁלֹשָׁתָם. וַהֲיָה אָבוֹי
אוֹמַר, שְׁלֹשָׁתָם חֲקוּקוֹת
דְּמִיּוּתֵיהֶם בְּרַקִּיעַ, שְׁתֵּאִיר זְכוּתָם
עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית א)
וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמִנָּן לָנוּ שְׁלֹשָׁתָם חֲקוּקִים
בְּרַקִּיעַ? שְׁהָרִי שְׁנִינֵנוּ, בְּכֻלָּם כְּתוּב
עַל פִּי ה', וּבְמִרְיָם לֹא כְּתוּב עַל
פִּי ה', שְׁאִין כָּךְ דְּרָךְ אָרֶץ. אֲלֵא
אָמַר אָבוֹי, בְּכֻלָּם כְּתוּב שֵׁם, וּתְמַת
שֵׁם מְרִים, וַיְמַת שֵׁם אֶהְרֹן, וַיְמַת
שֵׁם מִשֶּׁה. כְּתוּב כָּאן שֵׁם, וּכְתוּב
שֵׁם שֵׁם, (שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה'.
מַה לְּהֵלֶן עִם ה', אֵף כָּאן עִם ה'.
שְׁשִׁנִּינוּ, לְמַה מַּת מִשֶּׁה בְּחוּצָה
לְאָרֶץ? לְהוֹרוֹת שְׁבִזְכוּתוֹ יִתְקַיְּמוּ
מַתִּי מִדְּבַר. וְאָמַר אָבוֹי: אָמַר
מִשֶּׁה לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא:
רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֶפְנֵס לְאָרֶץ כְּדִי
לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיךָ, שְׁהָרִי כְּתוּב
(ויקרא כג) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, (שמות
יב) וַהֲיָה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְשֵׁם
הוּא קִיּוּם שֶׁל מִצְוֹתֶיךָ.

אָמַר לוֹ, מַה שְׁהֲזַהַרַת, מְשָׁלִים
אוֹתָךְ, וּמַה שְׁיַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ
הַקֹּדֶשׁ, יְהִי חֻלְקָהּ עִמָּהֶם. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב (ישעיה נג) לֵכֶן אֲחֻלְקָהּ לוֹ
בְּרַבִּים - אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, וְאַתְּ עֲצוּמִים יִחְלַק שְׁלָל
- אֵלּוּ הָאֲבוֹת. וְלָמָּה? תַּחַת אֲשֶׁר
הֶעֱרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.

שְׁאָמַר רַבִּי חֲזִיא סְבָא, לֹא
מִצְאֵתִי רוּעָה שְׁמִסַּר נַפְשׁוֹ עַל
צִאֲנוּ כְּמִשֶּׁה, שְׁאָמַר (שמות לב)
וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין
מִחְנִי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר פְּתַבְתָּ. מַה
זֶה מִחְנִי נָא? מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן
הָעוֹלָם הַבָּא, לְקַיֵּם תַּחַת אֲשֶׁר
הֶעֱרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ.



וְאֵת פֹּשְׁעִים נִמְנָה, שְׁנֵקֶבֶר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, דְּהוּוּ חַיִּיבִין קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא חֲטָא רַבִּים נָשָׂא, שְׁלֹא זֶז מַשֵּׁם עַד שְׁמַחַל לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִפְּשָׁעִים יִפְגִּיעַ, שֶׁהִרְבָּה תִּפְלָתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כִּדִּין, תִּלְתִּיהוּן גְּלִיפִין לְעִילָא. אֲתָא ר' יוֹסִי וְנִשְׁקִיָּה, וְאַרְכָּבִיָּה עַל כְּתָפֶיהָ תִּלְת מִילִין, וְקָרָא עָלֶיהָ (ישעיה נד יג) וְכָל בְּנוֹךְ לְמוֹדֵי ה'.

תַּאֲנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא וּרְאֵה, הַשָּׁמַשׁ לֹא עָשָׂא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְשִׁמּוּשׁ בְּנֵי אָדָם. תָּא חֲזִי, בְּתִלְת מָאָה וְתִשְׁעִין אֲתָרֵי דִישׁוּבָא דְאַרְעָא, אֲזִיל שְׁמַשָּׁא, וְסָלִיק וְנַחֲתָה, וּמִדְּרָגוֹת וּמַעְלֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ. וְהֵינְנוּ דְכְּתִיב, (שם לח ח) הִנְנִי מְשִׁיב אֶת צֶל הַמַּעְלֹת אֲשֶׁר יֵרְדָה בַּמַּעְלֹת אַחֲזוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵיךְ הוּא סָלִיק. אָמַר רַבִּי, כְּבָר תִּנְיָנָא מִמְּאֲרִיהוּן דְּמִתִּיבְתָּא. דְּעִלְמָא סְגִלְגַל הוּא כְּכַדוּרָא דָא. וְכַד נָפִיק מִמְּזֻרְחָ, אֲזִיל בְּסִגְלָגְלוּתָא, עַד דְּמָטָא לְתַתָּא, וּכְדִין אֲתַעְבִּיד רַמְשָׁא. וּבְהֵהוּא שַׁעְתָּא אֲזִיל וְנַחֲתָה בְּגִלְגָּלִין דְּמִדְּרִיגָן יְדִיעֶן, וְנַחֲתָה וְסָבַב כָּל אֲרַעָא וִישׁוּבָא.

וְכַד נַחֲתָה וּמִתְכַּסֵּיָא מִינָן, רַמְשׁ לָן, וְנַהֲרִיר לְאִינוּן דְּדִירִין תַּחוּת מִינָן. לְפֻּם יִישׁוּבָא וְסִגְלָגְלָתָא דְאַרְעָא.

וּבְדִין אֲזִיל וְנַחֲתָה, וּמִפְרִישׁ בֵּין מִיָּא דְתַחוּתוּהִי דְמִיָּא דְאוּקְיָנוּס, וּבֵין מִיָּא דְאֲזִלִין לְעִילָא, וּמִפְרִישׁ בְּמַצִּיעָתָא דְמִיָּא, לְעַכְבָּא סִילוּנָא דְמִיָּא דְנָפִיק מִגִּיהֶנּוּ, דְלֹא יַעֲבֹר לְנִזְקָא בְּנֵי נָשָׂא. וְעַל דָּא לֹא אֲתַקְרִי שְׁמַשָּׁא, אֶלָּא לְשִׁמְשָׁא לְבְנֵי נָשָׂא. דְּעַל כֵּן אֲתַקְרִי שְׁמַשָּׁא, שְׁמַשָּׁא דְמִשְׁמַשׁ לְכוּלָא. אָמַר רַבִּי

וְאֵת פֹּשְׁעִים נִמְנָה (ישעיה נג) - שְׁנֵקֶבֶר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, שְׁהוּוּ רִשְׁעִים לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (שם) וְהוּא חֲטָא רַבִּים נָשָׂא - שְׁלֹא זֶז מַשֵּׁם עַד שְׁמַחַל לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִפְּשָׁעִים יִפְגִּיעַ - שֶׁהִרְבָּה תִּפְלָתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כֵּן שְׁלַשְׁתָּם חֲקוּקִים לְמַעְלָה. בֹּא רַבִּי יוֹסִי וְנִשְׁקוּ וְהִרְכִּיבוּ עַל כְּתָפוֹ שְׁלֹשָׁה מִילִין, וְקָרָא עָלָיו (שם נד, יג) וְכָל בְּנוֹךְ לְמוֹדֵי ה'.

שָׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא וּרְאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא עָשָׂה אֶת הַשָּׁמַשׁ אֶלָּא לְשִׁמּוּשׁ בְּנֵי אָדָם. בֹּא וּרְאֵה, בְּשֹׁלֶשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים מְקוּמוֹת שֶׁל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הוֹלֵךְ הַשָּׁמַשׁ וְעוֹלָה וְיוֹרֵד, וּמִדְּרָגוֹת וּמַעְלֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ, וְהֵינְנוּ שְׂכֵתוֹב (שם לח) הִנְנִי מְשִׁיב אֶת צֶל הַמַּעְלֹת אֲשֶׁר יֵרְדָה בַּמַּעְלֹת אַחֲזוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵיךְ הִיא עוֹלָה? אָמַר רַבִּי, כְּבָר לְמַדְנִי בְּמִשְׁנָה מִבְּעַלֵּי הַיִּשְׁבָּה, שֶׁהָעוֹלָם הוּא עֹגֵל כְּכַדוּר הַזֶּה, וּכְשִׁיּוּצָא מִהַמְּזֻרְחָ, הוֹלֵךְ בְּעֵגוֹל, עַד שְׁמַגִּיעַ לְמִטָּה, וְאֵז נַעֲשֶׂה הָעָרִב, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד בְּגִלְגָּלִים שֶׁל מִדְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, וְיוֹרֵד וְסוֹבֵב אֶת כָּל הָאָרֶץ וְהַיִּשׁוּב.

וּכְשִׁיּוֹרֵד וּמִתְכַּסֶּה מֵאֲתָנּוּ, מַעְרִיב לָנוּ, וּמֵאִיר לְאוֹתָם הַדְּרִים תַּחְתִּינוּ, לְפִי הַיִּשׁוּב וְעִגְלָגְלוֹת הָאָרֶץ.

וְאֵז הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד, וּמִפְרִיד בֵּין הַמַּיִם שֶׁתַּחַת הַמַּיִם שֶׁל הָאוּקְיָנוּס וּבֵין הַמַּיִם שֶׁהוֹלְכִים לְמַעְלָה, וּמִפְרִיד בְּאֲמֻצַּע הַמַּיִם, לְעַכָּב אֶת הַסִּילוֹן שֶׁל הַמַּיִם שִׁיּוּצָא מִגִּיהֶנּוּ שֶׁלֹּא יַעֲבֹר לְהִזִּיק לְבְנֵי אָדָם, וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא הַשָּׁמַשׁ אֶלָּא לְשִׁמְשׁ אֶת בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁעַל כֵּן נִקְרָא הַשָּׁמַשׁ - שְׁמַשׁ, שְׁמַשְׁמַשׁ אֶת



אַלְעָזֶר, אֶלְמָלָא דְסַחֲי שְׁמָשָׁא בִּימָא
דְּאוּקְיָנוּס, הוּה שְׂרִיף וְאוּקִיד לְכוּלִי עֲלָמָא.
סְרִיק מִתְחֹת אַרְעָא דִּי שׁוּבָא. וּמִגִּיעַ לְהֵהוּא
דְּרָגָא דְאַתְקִרִי קְרִבּוּסָא, בְּלִשׁוֹן יוֹן.
וּמֵהֵהוּא דְרָגָא שְׂרִי לְמִיֶּסֶק לְעִילָא, וְקַל
גְּלַגְלוּהִי אֲשַׁתְּמַע לְכוּלָּהוּ רְקִיעִיא בְּמִטְלָנוּהִי,
לְמִיזֵל עִם שִׁירְתִּיהָ דֵּהוּא אָמַר. וְלֹא הוּה בֶּר
נֶשׁ דְּשָׁמַע לִיה, בֶּר מַמְשָׁה, דֵּהוּה מְהִימָן
מִלְכָּא, וִיהוֹשֻׁעַ דְּמִשְׁמַשׁ לִיה.

וְכֵר אִיצְטְרִיף לִיה יְהוֹשֻׁעַ, לְאַגְחָא קְרָבָא,
וְהוּה שָׁמַע קַל נְעִימוּתָא, וְנִהְיִימוּתָא
דְּשְׁמָשָׁא, לֹא יָכִיל לִיה לְמִיֶּסֶבֶל. מַה פְּתִיב.
(יהושע י יב) וַיֹּאמֶר לְעֵינַי יִשְׂרָאֵל שְׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן
דּוּם. מַאי דּוּם. דּוּם, מְלוּמֶר שִׁירָה. דּוּם, מְקַל
נְעִימוּתָא וְנִהְיִימוּתָא דִּילָךְ, דֵּהָא הוּה שָׁמַע קוֹל
מִטְלָנוּהִי בְּמִטְלָנוּתִיהָ.

אָמַר רַבִּי בָּא, שִׁית מָאָה וְאַרְבַּעִין מִטְלָנִין
עֲבִיד שְׁמָשָׁא. פְּחוּשְׁבֵּן שְׁמַשׁ. בֵּין יִמְמָא
וְלִילִיא. וְאַסְחָר לְכוּלָּא עֲלָמָא בְּסַחְרָנוּתָא.
וְלִמְאֵי אִצְטְרִיף. לְרַבְכָּא וְלַחֲמָמָא אַרְעָא,
וְלִדְשָׁנָא עֲשָׁבִין וִיבּוּלִין, וְלֶאצְמָחָא פִּירִין
וְאִילָנִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזִי, כִּהֵּהוּא גִּוּוֹנָא
דְּלְעִילָא, עֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
לְתַתָּא. מַה לְעִילָא הוּוּ שְׁמִיא, אוּף לְתַתָּא הוּוּ
שְׁמִיא. וְלָמָּה אֲתַקְרוּ שְׁמִים, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה.
אֵשׁ וּמִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִהֲבָא, (איוב כה כב) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם
בְּמִרוּמָיו. בְּמִלְאָכִיו לֹא כְּתִיב, אֱלֹא
בְּמִרוּמָיו. עַל דְּאִינוֹן אֵשׁ וּמִים, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם
בִּינֵיהֶם. כִּהֵּאִי גִּוּוֹנָא לְתַתָּא, אֵשׁ וּמִים.

וְחוּזֵר הִרְקִיעַ מִתְחַת, וּמִחֲמַם הָאֲדָמָה
מִחֲמִימוֹת הָאֵשׁ, וְהַשְׁמַשׁ, וּמוֹרִיד

הַכֹּל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזֶר, אֶלְמָלָא
שְׁהַשְׁמַשׁ שְׁשׁוּחָה בֵּים הָאוּקְיָנוּס,
הָיָה שׁוֹרֵף וּמִבְעִיר אֶת כָּל
הָעוֹלָם.

יִוָּרֵד לְמִתְחַת לְאַרְצָן שֶׁל הַיָּשׁוּב,
וּמִגִּיעַ לְאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁנִקְרָאת
קְרִבּוּסָא בְּלִשׁוֹן יוֹן, וּמֵאוֹתָהּ
הַדְּרָגָה מִתְחִיל לְעֹלּוֹת לְמַעְלָה,
וְקוֹל גְּלַגְלִיו נִשְׁמָע לְכָל הָרְקִיעִים
בְּמִסְעוּתָיו לְלַכֵּת עִם שִׁירְתּוֹ
שֶׁהוּא אוֹמֵר, וְלֹא הָיָה אָדָם
שֶׁשׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ פֶּרֶט לְמִשְׁהָ, שֶׁהָיָה
הַנֶּאֱמָן שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וִיהוֹשֻׁעַ
שְׁמִשְׁמַשׁ אוֹתוֹ.

וּכְשֶׁהֲצִטְרִף אוֹתוֹ יְהוֹשֻׁעַ לְעִרְףָּ
קְרִב, וְהָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹל נְעִימָת
וְנִהְיִימָת הַשְׁמַשׁ, לֹא יָכִיל לְסַבֵּל
אוֹתוֹ, מַה כְּתוּב? (יהושע י) וַיֹּאמֶר
לְעֵינַי יִשְׂרָאֵל שְׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן דּוּם.
מַה זֶּה דּוּם? דּוּם מְלוּמֶר שִׁירָה.
דּוּם מְקוֹל הַנְּעִימָה וְהַנִּהְיִימָה
שֶׁלָּךְ, שֶׁהָרִי הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל
מִסְעוּתָיו בְּמִסְעוֹ.

אָמַר רַבִּי בָּא, שֵׁשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים מִסְעוֹת עָשָׂה הַשְׁמַשׁ,
כְּחֻשְׁבוֹן שְׁמַשׁ, בֵּין יוֹם וְלֵילָה,
וְסוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּהִקְפָּה,
וְלִשְׁם מַה צִּירִף? לְרַבְּךָ וּלְחַמֶּם
אֶת הָאָרֶץ, וּלְדַשֵּׁן עֲשָׁבִים
וִיבּוּלִים, וּלְהַצְמִיחַ פְּרוֹת
וְאִילָנוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא וּרְאֵה,
כְּאוֹתוֹ הַגִּוֹן שֶׁלְּמַעְלָה עָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִטָּה. מַה
לְמַעְלָה יֵשׁ שְׁמִים, אֵף לְמִטָּה יֵשׁ
שְׁמִים. וְלָמָּה נִקְרְאוּ שְׁמִים? אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, אֵשׁ וּמִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן (איוב כה) כִּהֵּאִי
עָשָׂה שְׁלוֹם בְּמִרוּמָיו. לֹא כְּתוּב
בְּמִלְאָכִיו, אֱלֹא בְּמִרוּמָיו, עַל
אוֹתָם הָאֵשׁ וְהַמִּים, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם
בִּינֵיהֶם. כִּמּוֹ הַגִּוֹן הַזֶּה לְמִטָּה,
אֵשׁ וּמִים.

וְחוּזֵר הִרְקִיעַ מִתְחַת, וּמִחֲמַם



הקדוש ברוך הוא המים על הארץ ומקרה האדמה, וסייע לחמימותא דמתתא. והאי והאי, מולידין ומצמיחין לארעא. וכלהו ברא קודשא בריך הוא לתועלתא דבני נשא.

רבי אבהו, ור' חייא, ור' נתן, הוו אולי באורחא, אמר רבי נתן, לא תהיתון על אלין מאריהון דמתניתא, דגזירת פומהון פגזרת מלאכין קדישין. ואנא דכירנא מה דאמרו, דהא שמשא אתאצל נהירותיה מזיוא דאספקלריא דלעילא, והאי נהירותא לאו דיליה הוא. משמע דכתיב יהי מארת הוה ליה למימר יהי אורות, מאי מאורות. אמר רבי זירא, מן אורות. מ' תוספת, לשמשא. כלומר, מן אורות, ותיבותא הוא אורות.

אמר רבי חייא, אל תתמה עליו, דהא תורה אתאצל מחכמתא דלעילא, ושמיא אתאצל מההוא רקיעא עילאה דעל ריש חיותא, וכהאי גוונא, כד תסתפל, כל מה דלעילא ותתא, אתאצלו דא מן דא, ודא מן דא, וקודשא בריך הוא על כלא. ומן פורסי יקריה שריאן לאתאצלא דא מן דא, וכורסי יקרא מניה, וכלהו כלא חשיבין לקבליה. הדא הוא דכתיב, (דניאל ד לב) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין.

אמר רבי אבהו, לא תקשי לך האי, דהא רישא מינן בהבדל, שרי בקדמיתא למילעא באורייתא לתורגמנא, ותורגמנא (דף כ ע"א) לדסמיכי ליה, ודסמיכי ליה, לדסמיכי ליה. אשתבח, דכד מסתיים שמעתא, דכלהו תליין מן רישא. וכהאי גוונא תשבח לעילא, ולכלהו עלמין.

ואמר רבי אבהו, משה, אתאצל מזיוא עילאה. יהושע, איתאצל ממשה. זקנים,

האדמה מחמימות האש והשמש, ומוריד הקדוש ברוך הוא המים על הארץ ומקרה האדמה, ומסייע את החמימות שמלמטה, וזה וזה מולידיים ומצמיחים את הארץ. ואת כלם ברא הקדוש ברוך הוא לתועלת בני האדם.

רבי אבהו ורבי חייא ורבי נתן היו הולכים בדרך. אמר רבי נתן, לא תהיתם על בעלי המשנה הללו, שגזרת פיהם פגזרת מלאכים קדושים? ואני זכרתי מה שאמרו, שהרי השמש נאצל אורו מזיו האספקלריה שלמעלה, והאורה הזו אינה שלו. משמע שכתוב (בראשית א) יהי מארת, הוה לומר לומר יהי אורות, מה זה מארת? אמר רבי זירא, מן אורות, מ' תוספת לשמש, כלומר מן אורות, והתבה היא אורות.

אמר רבי חייא, אל תתמה עליו, שהרי התורה נאצלה מן החכמה שלמעלה, והשמים נאצלו מאותו הרקיע העליון שעל ראש החיות, וכמו זה, כשתסתפל, כל מה שלמעלה ולמטה נאצלו זה מזה וזה מזה, והקדוש ברוך הוא על הכל, ומפסא כבודו מתחילים להיות נאצלים זה מזה, וכסא הכבוד ממנו, וכלם כאין חשובים לנגדו. זהו שכתוב (דניאל ד) וכל דיירי הארץ כאלו לא חשובים.

אמר רבי אבהו, שלא יהיה לך זה קשה, שהרי הראש שלנו להבדיל, מתחיל בראשונה ללמד את התורה לתרגמן, והתרגמן לסמוכים לו, והסמוכים לו לסמוכים לו. נמצא, שכאשר מסתיים השעור, שכלם תלויים מן הראש. וכמו זה תמצא למעלה ולכל העולמות.

ואמר רבי אבהו, משה נאצל מהזיו העליון, יהושע נאצל



אתאצלו מיהושע. נביאים, אתאצלו מזקנים.
נשיאים ורישא דעמא, אתאצלו מנביאים.
וכלהו דא מן דא.

עד דהוו אזלי, פגעו ביה בר' אלעזר, אמרו
הא חד מאינון מארי דמתיבתא אתא.
אמרו ליה, ודאי דאמרינו דשמשא אתאצל
נהירותיה מזיוא דאספקלריא דלעילא. אמר,
כף הוא.

פתח ואמר, (שה"ש ד טו) מעין גנים באר מים חיים
ונוזלים מן לבנון. קוראה מעין, ואחר
כף באר, ואחר כף נוזלים. בהדא פסוקא אית
לאסתכלא, דהאי מעין אתמשיך מן בירא.
ובירא מן נוזלים. ונוזלים מן לבנון. למינדע,
דכלהו אתאצלו דא מן דא ודא מן דא. כף
הוא שמשא, לאו נהירותא דיליה הוא, אלא
אתמשך חד חוטא דזיוא דנהיר לשמשא.

דהא תנן במתניתין דילן, אור שברא הקדוש
ברוך הוא בתחילה, אדם היה רואה בו
וצופה מראש העולם ועד סופו. תא חזי,
נהירותא דשמשא, הוא חד משתי אלפין
ושבעין וחמש חולקין, מההוא נהירותא
דאספקלריא דההוא נהורא דאתגניז. ואפילו
בהאי נהירותא דשמשא, לית איניש יכיל
לאסתכלא ביה, כל שפן בההוא נהורא.

והא אמרן, דאיניש יסתכל ביה מרישיה
דעלמא ועד סייפי עלמא. אלא הכי
גזרנא במתניתא דילן, דבההוא נהירותא, יכיל
אינש למנדע ולמחזי בנהירו דחכמתא, כל
מה דהוה, וכל מה דיהוי, מרישיה דעלמא
עד סייפי עלמא, וההוא אתגניז לצדיקים
לעלמא דאתי. מאי לעלמא דאתי, פד תיפוק
נשמתא קדישא מהאי עלמא, ויזיל ביה
לעלמא דאתי.

ממשה, הזקנים נאצלו מיהושע,
הנביאים נאצלו מן הזקנים,
הנשיאים וראשי העם נאצלו מן
הנביאים, וכלם זה מזה.

בעוד שהיו הולכים פגשו את
רבי אלעזר. אמרו, הנה אחד
מבעלי המשנה בא. אמרו לו:
ודאי שאמרתם שהשמש נאצל
אורו מזיו האספקלריה
שלמעלה? אמר: כף הוא!

פתח ואמר (שיר ד) מעין גנים באר
מים חיים ונוזלים מן לבנון.
קוראה מעין, ואחר כף באר,
ואחר נוזלים. בפסוק הזה יש
להתבונן, שהרי המעין נמשך מן
הבאר, והבאר מן הנוזלים,
והנוזלים מן לבנון. לדעת שכלם
נאצלו זה מזה וזה מזה. כן הוא
השמש, האור אינו שלו, אלא
נמשך חוט אחד של זיו שמאיר
לשמש.

שהרי שנינו במשנתנו, האור
שברא הקדוש ברוך הוא בתחלה,
אדם היה רואה בו וצופה מראש
העולם ועד סופו. בא וראה, אור
השמש הוא אחד מששים אלפים
ושבעים וחמשה חלקים מאותו
האור של האספקלריה של האור
ההוא שגניז, ואפלו באור השמש
הזה אין איש יכול להסתכל בו,
כל שפן באותו האור.

והרי אמרנו, שאיש יסתכל בו
מראש העולם ועד סוף העולם?
אלא כף גזרנו במשנה שלנו,
שבראור ההוא יכול האיש לדעת
ולראות את אור החכמה, כל מה
שהיה, וכל מה שיהיה, מראש
העולם ועד סוף העולם, וההוא
גניז לצדיקים לעולם הבא. מה
זה לעולם הבא? כשתצא הנשמה
הקדושה מן העולם הזה וילך בו
לעולם הבא.